

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ
ПІДРОЗДІЛІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Кафедра мовної підготовки

**МОВНА ПІДГОТОВКА
ПОЛІЦЕЙСЬКИХ: ТРАДИЦІЇ,
ПЕРСПЕКТИВИ ТА ЗАРУБІЖНИЙ
ДОСВІД**

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОГО КРУГЛОГО СТОЛУ
з нагоди 100-річчя Одеського державного університету
внутрішніх справ**

**м. Одеса
2022**

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ
ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кафедра мовної підготовки

**МОВНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ: ТРАДИЦІЇ,
ПЕРСПЕКТИВИ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД**

***МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОГО КРУГЛОГО СТОЛУ
з нагоди 100-річчя Одеського державного університету
внутрішніх справ
04 серпня 2022 року***

Одеса - 2022

ОРГКОМІТЕТ КРУГЛОГО СТОЛУ

Голова:

Швець Д.В., ректор Одеського державного університету внутрішніх справ, д.ю.н., доцент

Заступник голови:

Корнієнко М.В., проректор Одеського державного університету внутрішніх справ, д.ю.н., професор

Члени оргкомітету:

Домброван Н.В., начальник відділу організації наукової роботи, к.ю.н.

Лісовська А.О., доцент кафедри мовної підготовки, к.філол.н.

Ситько О.М., завідувач кафедри мовної підготовки, к.філол.н., доцент

Тягнирядно Є.В., професор кафедри мовної підготовки, к.пед.н., доцент

Шаповаленко Н.М., доцент кафедри мовної підготовки, к.філол.н., доцент

Мовна підготовка поліцейських: традиції, перспективи та зарубіжний досвід: Матеріали Міжнародного круглого столу з нагоди 100-річчя Одеського державного університету внутрішніх справ (04 серпня 2022 року). Одеса: ОДУВС, 2022. 186 с.

ЗМІСТ

Антуф'єва В.А. Культура спілкування в службовій діяльності поліцейського.....	7
Arapaki M. Language culture and decision making of police officers.....	10
Bokshorn A. Difficulties in translating legal terminology.....	14
Васильєва Г.Й. «Російсько-український словник правничої мови» – вияв української правничої терміносистеми	17
Голопич І.М. Особливості культури професійного спілкування поліцейських.....	22
Honcharuk O. Professional mobility of the future policeman: the importance of learning foreign languages	26
Грінченко С.Б. Іншомовна компетентність працівників Національної поліції України в умовах євроінтеграції	30
Драпалюк К.І. Two concepts of language etiquette and speechetiquette for a full-fledged communication	32
Єльнікова Н.І. Формування мовної компетенції у майбутніх правоохоронців при викладанні навчальної дисципліни «Українська мова професійного спрямування»	35
Каравасва Т.Л., Тер-Григорьян М.Г. Професійно орієнтована комунікація поліцейських.....	39
Короткова Ю.М. Урахування гендерних аспектів спілкування у професійній діяльності поліцейського.....	43
Краснопольський В.Е. Віртуальна реальність в іншомовній підготовці майбутніх правоохоронців – сьогодення та майбутнє	46
Куделіна О.Ю., Бец О.О. Навчання письмової комунікації за допомогою інформаційних технологій	50
Lisovska A. Importance of communication and verbal commands for a police officer.....	53
Максименко О.В. Українська правнича термінологія як один із головних важелів у розвитку юридичних наук... ..	56
Manole A. The role of the foreign languages in the police work... ..	59
Медведенко С.В. Мовленнєвої культури працівників Національної поліції України.....	62

Mitina O., Rostomova V. Communicative - psychological features of foreign languages training of the police officer.....	65
Оверчук О.Б. Деякі важливі аспекти мовної поведінки поліцейського	68
Пащук Р.І. Мислителі про мову як чинник єдності нації ...	72
Перцева В.А. Документний текст у комунікативно-жанровому аспекті.....	75
Почуєва В.В. Створення інформаційно-предметного середовища при навчанні іноземним мовам	79
Prenko Y. The role of a foreign language in the professionalism of modern legal education	81
Sazanova L.S. Effective police communication skills as a key ingredient to the success	84
Ситько О.М. Формування комунікативної компетентності під час професійної підготовки поліцейського	87
Тягнирядно Є.В. Вплив мови на формування та самовираження особистості	91
Chepelyuk N. From the experience of teaching English for the students of non-philological specialities	96
Чорний І.В. Знання державної мови як умова отримання громадянства держави	99
Шаповаленко Н.М. Сучасні аспекти та тенденції мовної освіти України в контексті євроінтеграції	103
Швелідзе Л.Д., Мельник П.В. Виклики, постановлені дистанційним навчанням	107

Праці здобувачів вищої освіти

Альдїєва К.С. Сучасний мовний етикет – важлива складова культури мовлення	111
Berezhna O.M. Foreign language competence of police officers of the national police of Ukraine in the conditions of European integration	117
Bielievtsov M.S. Prospects of police officers foreign language training	119
Bubnova I. Foreign Language in the process of training for law enforcement officers	122

Vilksa Y. The culture of communication in the official activity of a police officer	124
Дроговоз С. Культура спілкування в сліжбовій діяльності поліцейського	127
Калашнік Є. Розвинені комунікативні навички поліцейського як запорука ефективності спілкування при виконанні обов'язків та завдань в правоохоронній діяльності	129
Клюйко Я. Особливості професійного спілкування поліцейського з дітьми різного віку	132
Kozak A. Cyberpolice – your protection in the virtual space and not only	135
Кулешов А. Мовна підготовка курсантів вищих навчальних закладів системи мвс України: традиції і перспективи	138
Kushnir D. Importance of foreign language in activities of police officers	142
Medvedenko O. Values of the law enforcement subculture	144
Мошинець А. Особливості професійного спілкування поліцейського	148
Набок К. Тенденції розвитку української мови в сучасному світі	151
Ruchka I. Implementation of another language aspect as mandatory condition for police optimization professional training	154
Сидора Д. Проблема співвідношення мови та культури	157
Скурідін Р.М. Риторика як складник професійної діяльності правника	162
Собаченко М.Є. The use of information technology and the internet in foreign language classes	165
Strok T.M., Isayeva O.V. The cultural level of communication in police activities in english-speaking countries	168
Terela A.S. Status and perspectives of the development of the study of foreign languages at the University of internal affairs	171
Fedorenko N. Counselor education training programs in the USA	175
Fisina D.Y. Police officer's communication culture in official activity	178
Homenko V. Speech culture and professional communication in a foreign language	181

Chudnovtseva Y. Penizieva K. The role of the discipline «Foreign language of professional direction» in the formation of the future police officer 184

ПРОБЛЕМА СПІВВІДНОШЕННЯ МОВИ ТА КУЛЬТУРИ

Сидора Д.

курсант 2-го курсу

Одеський державний університет внутрішніх справ

Науковий керівник: **Тягнирідно Є.В.**

к.пед.н., доцентка

кафедра мовної підготовки

Одеський державний університет внутрішніх справ

На сучасному етапі можна виділити декілька основних думок щодо взаємовідносин та ступеня єдності мови та культури. По-перше, зазначимо, що деякі з сучасних мовознавців наголошують, що мова та культура не співпадають за змістом та функціями. Ця думка пов'язана з розумінням культури як досягнення людства. Мова не є результатом свідомої діяльності людства, тому, зазначають деякі вчені, мова не може бути компонентом культури. Таке розуміння кореляції між мовою та культурою не відображає, на нашу думку, реальності, тому що воно обмежено лише однією дефініцією культури, тобто виходить з недостатньо обґрунтованого визначення культури як феномена [3, 149].

Слід урахувати інший підхід до вивчення взаємозв'язку мови і культури, який базується на твердженні про те, що мова є компонентом культури та знаряддям культури. Дослідниками підкреслюється нерозривність та єдність мови і культури. Мова є часткою культури, але в той же час мова є автономною по відношенню до культури і може досліджуватися окремо від культури або у порівнянні з культурою як з рівноважним феноменом. Мова як компонент культури виділяється серед інших складників культури своєю здатністю відбивати зовнішні зміни у найбільш експліцитній, вербалізованій формі. Ця думка більш коректна, ніж зазначена вище, але слід мати на увазі, що і вона відбиває лише один із аспектів функціонування мови й культури.

Взаємозв'язок цих двох феноменів є багатоаспектним, тому той факт, що мова дійсно може виступати у ролі компонента культури, не виключає її інших характеристик щодо культури.

Виходимо з того, що мова не може вивчатися без виявлення особливостей культури народу, який нею розмовляє. Такий підхід до дослідження взаємозв'язку мови і культури в першу чергу пов'язаний з роботами І. Голубовської, О. Корнілова, В. Лейчика, В. Манакіна, С. Тер-Мінасової, які зазначають, що взаємини цих двох феноменів слід розглядати і характеризувати з різних позицій. Мову можна розглядати як дзеркало культури, як знаряддя культури, обов'язково досліджувати її в межах трихотомії «мова-людина-культура». Мова відображає не лише фрагмент реальної дійсності, а й стиль життя, світобачення, національний характер, систему цінностей, менталітет народу, його суспільну самосвідомість у цілому. Слід зазначити, що культуру народу також неможливо комплексно досліджувати без вивчення тієї мови, якою розмовляє цей народ. Тобто мова не існує поза культурою, взаємовплив мови і культури дійсно комплексний і він має розглядатися саме з різних позицій, тому вважається цей підхід до вивчення означеної проблематики найбільш доцільним та об'єктивним [3, 149].

Складним є питання впливу мови на культуру. Е. Сепір зазначав: «Не можу я визнати і справжньої причинної залежності між культурою і мовою. Культуру можна визначити як те, що суспільство робить і думає. Мова є те, як думають. Зрозуміло, що зміст мови нерозривно пов'язаний з культурою. Мова у своїй лексиці більш-менш точно відображає культуру, яку обслуговує; цілком справедливим є і те, що історія мови й історія культури розвиваються паралельно» [4, 256].

Отже, впевнено можна стверджувати лише те, що культура визначає план змісту знакової системи мови. У семантиці мови відображаються загальні, універсальні компоненти загальнолюдської культури і своєрідність культури конкретного народу [4, 257].

Відмінності мов, зумовлені своєрідністю культури, зводяться:

1) до відмінностей у лексиці й фразеології. У кожній мові наявна безеквівалентна лексика, до якої належать слова, що позначають специфічні явища культури і не мають однослівного перекладу на іншу мову. При перекладі вони передаються описово або запозичуються. Запозичені безеквівалентні слова називають **екзотизмами**. Так, слова *стерлінг*, *біг-бен*, *шилінг*, *крикет* пов'язані з англійською матеріальною і духовною культурою, *конклав*, *сентимо*, *спагеті*, *тарантела* - з італійською і т.п. Як правило, безеквівалентна лексика в кожній мові становить не більше 6 - 7% від загальної кількості активно вживаних слів, а фразеологія майже вся ідіоматична;

2) до відмінностей у лексичних фонах слів з тотожним денотативним значенням. Такі слова можуть мати різні конотації (емоційні відтінки), а також різні асоціативні зв'язки. Зрідка ці відмінності зумовлені відмінностями і в самих реаліях.

Найбільші розбіжності слова-відповідники в різних мовах мають у семантичних асоціаціях, при цьому специфічні семантичні асоціації властиві не тільки лексиці, у значенні якої наявний національно-культурний компонент, а й звичайним нейтральним загальноновживаним словам на означення речей і понять, поширених у всіх культурах [4, 259].

Психолінгвістичний експеримент з українцями, росіянами й американцями виявив, що навіть слова на позначення частин тіла людини викликали в кожній групі специфічні асоціації.

Семантичний ореол слова не фіксується в лексико-графічних працях, однак він значною мірою зумовлює реальне функціонування слова в певному соціумі. Цей ореол зумовлений всією історією слова, його етносоціальним і етнокультурним контекстом. Наведені факти свідчать про те, що ґрунтовне оволодіння мовою неможливе без засвоєння культури народу - носія мови.

Культурою зумовлена форма літературної мови, її зв'язок з народно-розмовною мовою. Очевидним є вплив культури на стилістичну диференціацію мовних засобів (історія писемності, літератури, школи, народного світогляду, різних суспільних

ідеологічних течій тощо). Цей вплив не так помітний, як у лексичній системі, він прихований, але має значно глибші характеристики.

Отже, вплив культури позначається на своєрідності лексико-фразеологічних засобів, на особливостях нормативно-стилістичної системи та мовленнєвого етикету. Дехто з мовознавців вважає, що діапазон впливу культури на мову є значно ширшим. Так, зокрема, М.А. Кондратов стверджує, що з культурним розвитком пов'язане «багатство функцій мови і сфер її використання, взаємовідношення між літературною мовою і діалектами, стилістичне розшарування мови, наявність великої кількості абстрактних та інтернаціональних слів, особливі структурні типи речень» [4, 260].

Слід зазначити, що взаємозв'язок мови й культури детерміновано насамперед аналогічними функціями, які досліджувані феномени виконують у суспільстві. Для виявлення корелятивних зв'язків між мовою й культурою доцільно сфокусуватися на цих функціях. Нагадаємо, що якщо культура виконує когнітивну та гносеологічну функції, то мова постає носієм культурного знання, тобто «знаряддя» культури. Через мову ми пізнаємо світ, оскільки мова іменує та відбиває знання та пізнання.

Загальновідомо, що однією з визначальних функцій як культури, так і мови є інформаційна або репрезентативна функція. Ця функція культури полягає в тому, що культура є засобом закріплення досягнень духовної та матеріальної діяльності людства, забезпечення передання накопиченого іншим поколінням. [2, 212].

Слід особливо відзначити комунікативну функцію культури, яка реалізує обмін досягненнями культури між окремими спільнотами людей та індивідами. Саме наявність цієї функції забезпечує можливість міжкультурних комунікацій, діалогу культур. Для мови комунікативна функція є найголовнішою, визначальною, такою, що детермінує всі інші (фатична функція, тобто функція, що сприяє встановленню контакту

(контактовстановлююча функція), конативна функція, тобто функція засвоєння повідомлень, а також функції мовлення: номінативна, емотивно-волюнтативна, магічна та ін). [2, 212].

Зазначимо, що аксіологічна або оцінна функція культури пов'язана з існуванням системи цінностей у кожній культурі – звичаїв, традицій, обрядів, творів мистецтва та науки. Деякі вчені зауважують, що не слід переоцінювати та абсолютизувати аксіологічну функцію культури, достатньо зазначити її наявність у культурі та можливість її виявлення в окремих конкретних реалізаціях. [1, 104].

Завдяки аксіологічній функції культури розкриваються особливості національних характерів різних народів, без чого неможливе дослідження стереотипного уявлення про них. [1, 104].

Регулятивна функція, яку деякі культурологи, наприклад, Т Парсонс, вважають визначальною, виявляється на різних рівнях культури та наділена різним ступенем обов'язковості. Головна роль регулятивної функції - підтримувати соціокультурну рівновагу

Щодо експресивно-емоційної функції, вона також притаманна як мові, так і культурі. Найчастіше ця функція виявляється в релігійних жанрах. У мовленні вона має назву «магічна», що не випадково, тому що вона стосується обрядів, заклинань, молитов, проповідей. [3, 250].

Наявність безпосереднього зв'язку між мовою й культурою підкріплюється існуванням таких суміжних понять, як «мовна» та «культурна диглосія» (останнє передбачає належність людини до двох і більше культур). Дослідження «культурної диглосії» сприятиме вибудовуванню та спеціальному вивченню культурної самосвідомості того чи іншого етносу.

Згідно з певними проявами культури можна впізнати національну належність особистості, що виховувалася в тому, чи іншому національному середовищі. Так, слід виділити ще одну важливу для нашої роботи функцію – функцію розмежування й інтеграції соціальних, національних та інших спільнот. Отже, в

першу чергу, інтерес становлять комунікативна, аксіологічна, регулятивна функції та функція розмежування й інтеграції національних спільнот, які знаходять своє відбиття у досліджуваних аспектах контактів різних культур [3, 250].

Отже, взаємовплив мови й культури є комплексним і має розглядатися з різних позицій. Культура як сукупність результатів життєдіяльності людини, відбиває відомості про рефлексивне самопізнання людини в процесі її життєвої практики, є втіленням національного менталітету народу.

Література

1. Конобродська В.Л. Українська етнолінгвістика: напрямки розвитку, проблеми і завдання. Словянознавство № 4. 2008. С.104-114.
2. Пальм Н.Д. Культурологія: навчальний посібник. Харків, 2008. 245 с.
3. Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Іванова К.А. Культурологія: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 288 с.
4. Павлюк А.С. Принципи і методи соціолінгвістичних досліджень: навчальний посібник. К.: Воля, 1999. 166 с.